

A VŠICHNI MLČELI

Lydia Gouardo

Jean-Michel Caradec'h

KIOKAN

Měla s otcem šest dětí.
Celý svět to věděl.
Nikdo nic neřekl.

edice
KLOKAN

Copyright © Éditions Michel Lafon, 2008,
Le Silence des autres
Published by arrangement
with Lester Literary Agency & Associates
Translation © Hana Polívková, 2024
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z francouzského originálu
LE SILENCE DES AUTRES
vydaného v roce 2008 nakladatelstvím Michel Lafon
přeložila Hana Polívková
Redakční úprava Drahomíra Smutná
Grafická úprava obálky Tomáš Řízek
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 2024
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7695-209-6

*Abychom respektovali soukromí,
jména některých osob byla změněna.*

1

Když vjel pohřební vůz na dvůr, psi se rozštěkali. Vyklo-
nila jsem se z okna, abych se ujistila, že dodávka je dobře
zaparkovaná pod přístřeškem. Napadlo mě totiž, že kdyby
ji ti kreténi pohřebáči nešťastnou náhodou škráblí, starý by
mi nařezal. A vzápětí jsem si řekla: „*Blbko, teď už ti nic
nehrozí.*“

Protože starý už byl v pohřebáku, tuhý jako prkno. A mně
vyhrkly slzy. Nervózně jsem se rozvzlykala, slzy se mi kou-
lily po tvářích a smáčely mé parádní černé šaty. Popadla
jsem utěrku a otřela jsem si ruce a celý obličej.

Marianne měla oči suché. Stála vedle mne a také sledo-
vala, jak minibus popojíždí, aby se dostal před vchodové
dveře.

„Proč brečíš, Lydie? Bojíš se, že ten hajzl vyskočí z truhly?“

A já se znovu rozplakala. Přes slzy jsem pozorovala Mari-
annin křivý úsměv a čím dál víc mě bolelo na prsou a bří-
cho a taky po stranách hlavy, krev mi tepala ve spáncích, div
jsem z toho nezešílela.

Stará se pustila do řeči s chlápky v černém a hrála si na
vdovu. Cupitala a potřásala hlavou, jako by na ní leželo
všechno utrpení světa, a to mě tak podráždilo, že mě pláč pře-
šel. Kluci obklopili pohřebáka, klátili rukama, čučeli a byli

zticha. Jen dva nejmenší do sebe šfouchali lokty a pochechtávali se.

Marianne se jim bude muset věnovat, napadlo mě.

Já se půjdu zabít. Starý mě před smrtí donutil mu to slíbit.

Najednou mi byla hrozná zima, po celém těle mi přeběhl mrazivý třas. Chlupy se mi naježily jako nahrbené kočce. Až na ruce. Pod černou látkou na nich byla kůže poznamenaná hladkými růžovými fleky jizev. Když po nich přejeđu dlaní, cítím dopad každé kapky a dostředivé kruhy vytvořené rozlitou kyselinou.

Zavřela jsem oči a znovu mi vyvstal jeho bedlivý pohled, rty pod velkými kníry pevně sevřené soustředěním, jak opatrně naklání lahvičku, aby neztratil ani kapičku. Pevně mě drží za paži, i když je to zbytečné. Stisknu zuby, abych nesténala a vydržela pálení tekutiny bez hnutí, zatímco se mi nad kůží vznášejí jemné jedovaté výpary. Křičím jen v duchu, abych mu nedopřála to potěšení vidět mě zhroucenou, ale nedokážu zadržet slzy, které mi tryskají z očí proti mé vůli.

Včera zemřel.

Ráno jsem za ním zašla do nemocnice v Meaux, abych mu přinesla pár věcí, které na mně s hulákáním vyžadoval při každé návštěvě. Doktoři nebyli zrovna optimističtí a hrozilo, že mu uříznou nohu. Sestry chodily oklikou, jen aby se nepřiblížily ke dveřím jeho pokoje. Byl by rád z nemocnice odešel, ale na to už byl příliš slabý. Věděla jsem to a využívala toho.

Marně se vztekal a nadával těm „zkrveným doktorům, kteří ho chtějí rozříznout vejpůl“ a „těm courám, co nikdy nepřijdou, když na ně zvoní“. Radovala jsem se, když jsem ho viděla v posteli bezmocného, s tělem trýzněným cukrovkou.

Týden předtím zčistajasna upadl a uvažovali jsme, že zavoláme hasiče. Nakonec jsme ho ve čtyřech společnými silami

naložili na nosítka. Řval, jakmile se ho někdo dotknul, nadával mně i dětem. Už jsme na nic nečekali, šoupli jsme ho do dodávky a já ho odvezla na pohotovost.

Než jsem toho dne vešla do nemocničního pokoje, zhluboka jsem se nadechla a strčila do dveří bez zaklepání. A zcela bez zábran. Bylo tam šero, roleta byla stažená a lampy zhasnuté. Ležel na posteli úplně nahý, zmačkané prostěradlo se válelo na zemi. První, co jsem uviděla, byla ta jeho věc. Ochable mu visela mezi roztaženými nohama. Vypadala jako tlustý slimák, který se pokouší proklestit si cestu mezi jeho stehny.

Hezký pohled pro sestřičky!

Popošla jsem blíž a zjistila jsem, že mu přivázali ruce ke stranám postele popruhy s měděnými kroužky. Vidět ho nehybného, se zavřenými očima a s rukama nataženými podél těla byl pro mě šok. Položila jsem jeho věci na stolek a opatrně, abych nebyla na dosah jeho nohám, jsem k němu přistoupila. Ještě pořád by mě to hnusné zvíře bylo schopné kopnout.

Sklonila jsem se nad jeho obličej. Spal s přivřenými očima a pusou dokořán a oslintaný knír mu kolem ní zplihle visel. *To prase se jistě vzpouzelo, felčar mu určitě musel vpíchnout pořádnou dávku sedativ, aby ho mohli přivázat.* Mrkla jsem na popruhy, abych se ujistila, že jsou dost utažené, a bezděky jsem si třela zápěstí, dosud se stopami, jak mě naposledy připoutal.

Přiblížila jsem rty k jeho uchu: „Tak co, ty starý hnusáku, to se musíš ukazovat před sestrami nahatý? Nemůžeš si to odpustit?“

Vůbec se nepohnul.

Proti světlu jsem viděla jeho obrovský nos a ve stínu promodralé rty. Falešné zuby se výrazně leskly, stále připravené kousnout. Z koutku úst mu stékal pramínek pěny. Očima

jsem hledala kapesník, abych mu ho setřela, ale žádný tam nebyl a svůj jsem použít nechtěla.

Tak musíš zůstat, jak jsi.

Dotkla jsem se mu ruky, byla studená a trochu vlhká. Oťřela jsem si prsty o postel a sehnula se, abych zvedla ze země prostěradlo. Opatrně jsem je položila na postel, aby se neprobudil. Ani nehlesl.

Zašeptala jsem mu do ucha: „Už se nemůžeš pohnout, co? Ani nevíš, jak mě těší vidět tě takhle přivázaného. Doufám, že tě tak nechají hodně dlouho. Abys poznal, jaké to je.“

A po špičkách jsem odcházela z pokoje.

Čekala jsem, že uslyším, jak mě svým chraplavým hlasem volá zpět, ale neřekl nic a já s úlevou vyklouzla na chodbu. Sestra, kterou jsem míjela, na mě vyjeveně civěla. Na to peču, jsem zvyklá vídat v očích lidí zděšení.

„Je mu zima, přinesu mu pyžamo.“

Zamumlala něco, čemu jsem nerozuměla a tak jsem sklopila hlavu a pokračovala v chůzi.

Dole na mě čekala Marianne v dodávce. Sedla jsem si za volant traficou a nastartovala. Tlak, který jsem cítila v žaludku, zmizel a bylo mi mnohem líp.

„Co říkal?“

„Nic, spal. Přivázali ho za ruce k posteli.“

„Dobře mu tak. To je musel pořádně otravovat, že mu tohle udělali.“

„A zdrogovali ho. Ani mě neslyšel, když jsem tam vrazila. To víš, že jsem se dlouho nezdržovala!“

„Když mu uříznou nohu, tak už se nebude tak naparovat. Možná, že mu uříznou dokonce obě.“

„A možná i tu třetí...“

„Tak tu by mu měli uříznout nejdřív!“

Rozchechtaly jsme se.

Už dlouho jsme se takhle nesmály.

Naposledy, když ho sanitka odvezla a stará kroužila po domě a vykřikovala, že jsme coury a že jsme „čekaly jen

na to“. Marianne na to odpověděla, že v té nemocnici určitě chcípne. „Z prasečí krve se dělají jelita, ale z té jeho by mohli udělat marmeládu, kolik v ní má cukru!“

Podívaly jsme se na sebe a propukly v řehot.

Poslední měsíce už nic neviděl. Léky do sebe házel po hrs-tech. „Abych se rychlejc uzdravil,“ prohlašoval. Nebránily jsme mu v tom. Nechaly jsme ho jíst marmeládu i nutellu. Když si poručil kafe, nechávaly jsme cukřenku vedle něho a sledovaly, jak si je sladí.

Byl na tom čím dál hůř, bez ustání vyžadoval „své léky“ a rozmachoval se bambusovou holí na všechny strany. Zůstával sedět v křesle a jediné stará se k němu mohla přiblížit, jediné ona neschytila ránu přes nohy. Ale léky mu došly a tak jsme mu strkaly všechny prášky, co jsme měly po ruce. Zakláněl hlavu a házel do sebe všechno, pilulky, želatinové kapsle, dokonce i sirup pro děti. „Až se uzdravím, tak si vás podám, to si pište!“ vyhrožoval.

Kluci mu prováděli všelijaké žertíky. Potichu se k němu zezadu připlížili a pak mu nečekaně zařvali do ucha. Rozehnal se po nich holí, ale už byli pryč a z dálky se mu pošklebovali.

Jednou se mu podařilo vstát.

Stará ho podpírala v chůzi. Namáhavě se vyškrábal na půdu a snesl dolů krabice plné těch svých prasečinek. Porno videokazety, časopisy s fotkami ženských s roztaženým nohama, jeho vlastní filmy, které si točil miniaturní kamerou, všechny ty sajrajty, co si ukládal ve *svém* pokoji. Měl ho vždycky zamčený a klíč nosil v přední kapse lacláčů.

Dětem nařídil, aby všechno nasypaly na hromadu na trávník za domem a přinesly mu kanystr s benzínem. Pak všechno polil a zapálil. Ihned se zvedl černý mrak kouře. Kazety prskaly a prskaly, časopisy prohořovaly stránku po stránce a negativy s fotkami nahých žen se měnily na popel.

Kluci se pochechtávali a snažili se zahlédnout toho co nejvíc, ale držel je svou holí dál od ohně. Kouř se valil k domu

sousedů a zahalil jim celý dvůr, jenže nemohli nic dělat. Už dávno se neodvažovali ani ceknout.

Měli z něho pořádný strach!

Starý čekal u ohně dvě hodiny, dokud se všechno nespá-lilo. Rozhraboval holí žhavý popel, aby každý kousek sho-řel. A pak se chůzí slepce odšoural do domu a beze slova se posadil zpět do svého křesla.

Marianne mi pošeptala:

„Pálí své krámy. Je to jasný, cítí, že brzy zhebne.“

„Jsi blázen! To nemůže! Co by s námi bez něj bylo?“

Odpoledne jsem se chystala zpět do nemocnice, abych mu přinesla pyžamo. S Marianne jsme nasedly do traficu a staré, která chtěla vědět, kam jedeme, jsme vůbec neodpověděly. Cestou jsme spolu vesele plkaly, ale ve městě jsme obě zmlkly a mě znovu rozbolelo břicho.

Zaparkovala jsem u nemocnice a zeptala se Marianne:

„Jdeš se mnou?“

„Ani náhodou.“

„Pojď, nenech mě jít samotnou... Prosím!“

Marianne jako obvykle remcala, ale vystoupila. Byla jsem ráda a bolest v břicho trochu polevila.

„Upozorňuju tě, že jestli mi začne nadávat, jdu pryč. Stejně tě doprovodím jen ke dveřím, zůstanu na chodbě.“

„Dobře. Každopádně nám nic nehrozí, je přece připoutaný.“

Když jsme přišly k jeho pokoji, dveře byly dokořán a před nimi stáli nějací lidé. Vešla jsem dovnitř a uviděla ho.

Byl celý zabalený do prostěradla, i s hlavou, jen nohy mu čouhaly. Na levé noze mu po amputaci před dvěma lety chy-běly prsty. Sestry myly pokoj, odtahovaly všechny přístroje a odpoutávaly řemeny, co visely po stranách postele.

Stála jsem tam a nic neříkala. Nechápala jsem to, myslela jsem, že ho odvázejí na operaci.

Přišel ke mně doktor, tvářil se přísně a hrál si se stetoskopem.

„Vy jste z rodiny?“ zeptal se.

Něco jsem zamumlala.

„Ano, je to její otec,“ odpověděla Marianne.

Málem jsem dodala: A také otec mých dětí. Ale neřekla jsem to.

„Váš otec dnes v noci zemřel na plicní embolii. Je mi líto, nemohli jsme nic dělat. Byl vážně nemocný.“

„Ale já jsem tu ráno byla... Nebyl mrtvý.“

Felčar začal ještě víc mačkat hadičku svého přístroje a ohýbal ji na všechny strany. Ohlédl se po sestře, která pracovala se sklopenou hlavou.

„Totiž, ehm... konstatovali jsme smrt právě až po vaší návštěvě. Když jste tu byla, tak už byl mrtvý. Vy jste si ničeho nevšimla?“

„Ne. Byl připoutaný a myslela jsem, že spí.“

„On byl váš otec problematický pacient... Museli jsme ho znehybnit, protože si vytrhával infúze. Děláme to... používáme takový postup jen v krajním případě. Byl také velmi vzteklý a neobyčejně hrubý k personálu. Vaše matka...“

„To není moje matka!“

„Tedy jeho... žena... je třeba, aby zašla na administrativu. Musím jí dát potvrzení o úmrtí. Dobrá, nechám vás tu se sestrami.“

Zmizel v chodbě a ani mi nepodal ruku. Ale na to jsem zvyklá. Lidé se mě neradi dotýkají.

Ocitly jsme se na parkovišti úplně samy a já se rozplakala. Marianne mě objala, také byla dojatá. Ale rozhodně ne až tak, aby brečela. Stiskla zuby a zelené oči jí ztvrdly a rozjasnily se jako ledová voda. Ona, které pusa vždycky jela, najednou nevěděla, co má říct.

Marianne byla moje jediná kamarádka, moje sestra v neštěstí, moje opora v nouzi. Teď mlčela a bylo to tak lepší. Utřela mi oči, chytila mě pod paži a nastoupily jsme do dodávky.

Ruce se mi třásly nervozitou a myšlenky mi vířily hlavou. Nic jsem pořádně neviděla, obraz nehybného starého zabalného v prostěradle byl nesnesitelný. A přitom jsem tolikrát snila o jeho smrti, tolikrát v životě jsem si ji přála, tolikrát si ji představovala!

Násilnou, krvavou, krutou.

A někdy tichou a smutnou.

Jak mi podává ruku, láskyplně a něžně, a já mu odpouštím všechny ty strašlivé roky, zapomínám v té chvíli, že byl můj otec a zároveň otec mých dětí; spojení spolu tím jedinečným a děsivým vztahem, jaký váže násilníka s jeho obětí. Znovu jsem se usedavě rozvzlykala, hlavu opřenou o volant, ruce přilepené na palubní desku.

Byla jsem opuštěná, sirotek i vdova, připravená o svůj jediný orientační bod. Jako by mi někdo sekýrou amputoval část těla.

„Lydie, jsi volná...“

Marianne se mi dívala zpřímá do očí.

Co si mám s tou volností počít? Teď už mi zbývá jedině: jít za ním. Musela jsem mu to slíbit dávno před jeho smrtí. To bylo tehdy, když koupil na hřbitově ten hrob pro osm lidí. Pro sebe, pro mě a pro všechny naše děti. Dovedl mě před ten kousek země a musel mě táhnout za ruku, protože jsem se bála kostlivců.

„Podívej, tady budu jednou pohřbený. A ty se ke mně připojíš! Chápeš, co ti říkám? Jestli umřu dřív než ty, musíš se hned potom zabít. Rozumělas dobře?“

„Ano.“

„A nemysli si, že tomu unikneš. Uvidím tě tam seshora a jestli mě neposlechneš, budu tě navštěvovat každou noc!“

„Ano.“

„Až už tu nebudu, nebudeš mít nikoho, kdo by se o tebe staral. Takže teď tady budeš přísahat, že to uděláš. Přísahaej!“

„Přísahám.“

„To je málo. Přísahaej na život svých synů!“

„Přisahám na život dětí.“

„Víš, jak to uděláš? Tentokrát to bude pořádně. Nemá smysl, aby sis jako obvykle otvírala žíly, to je komedie. Sedneš do dodávky a plnou rychlostí to napálíš proti stromu. Rozumělas?“

„Ano. Udělám to, jak říkáš.“

„Jestli ne, tak se naštvu. Až uslyšíš hrom, tak to budu já a budu zuřit! Zbytečně se budeš schovávat, ty zmije. Uvidím tě a pošlu na tebe blesky!“

„Ne, já za tebou půjdu...“

Všichni jsme stáli před rakví na okraji vykopané díry. Měla jsem na sobě své krásné černé šaty, co mi koupila Marianne. Kromě naší rodiny tu moc lidí nebylo: funebráci, jeden zástupce republikánů – a nikdo další. Sousedé pochopitelně nepřišli, když jim dvacet let otravoval život.

Koupily se velké věnce a kytice a také se objednaly cedulky s jeho fotografií a zlatým písmem vyvedenými nápisy: „Našemu drahému zesnulému“, „Našemu milovanému tatínkovi“, „Na věčnou památku“.

Marianne byla proti, říkala, že se mělo napsat „Hajzlovi“, ale donutila jsem ji, aby byla zticha. Takhle se o mrtvých nesmí mluvit, a pak, bála jsem se, že by to starý tam nahoře mohl slyšet...

Nedokázala jsem si vecpat do hlavy, že by mohl být tady v té velké bedně, kterou museli vyrobit na míru, protože do normální rakve se nevešel, tak byl obrovský. Celou dobu jsem měla cukání se otočit, abych viděla, jestli se ke mně zezadu potichu neplíží.

Stará se tvářila jako obvykle, jenom předstírala, že posmrkává do kapesníku a utírá si ty své malé zlé oči. Šklebila se a lepila se na svého oblíbence Bricea, narozeného v roce 1991. Brice se jí neodvažoval vykroutit a sledoval bratry seskupené na druhé straně jámy.

Nejstarší Raymond, narozený v roce 1982, kterému říkáme Žier, klopil hlavu a nevěděl, co s rukama. Nakonec je strčil do kapes, ale honem je zase vyndal a polekaně se podíval na rakev. Druhý Bruno, narozený v roce 1986, byl o čtyři roky mladší a snažil se bratra ve všem napodobit. Oblek mu byl malý, musel stahovat ramena, aby mu neprasklo sako. Upřené zíral na rakev, jako by mohl přes prkna svého otce vidět.

Dva roky po Brunovi se v roce 1988 narodil Rémi. S očima zarudlýma pláčem sledoval všechno kolem a nic mu neuniklo.

Régie, narozený v roce 1989, se houpal na patách a bavil se tím, že v prachu před sebou dělal hromádky kamínků. Boris, narozený v roce 1993, přestože mu bylo teprve šest, se tvrdšíjně držel svých starších bratrů.

Rudyho, kterého jsem porodila po svém útěku v roce 1996, před třemi roky, nesla na rukou Marianne.

Rudy byl moje pomsta, můj sedmý syn. Nechala jsem si jméno otce pro sebe, i když starý věřil, nebo to aspoň předstíral, že stejně jako šest ostatních je jeho.

Byli jsme tu všichni, celý rod Gouardo, naposledy shromáždění kolem toho, kdo byl středem našeho života, pánem našich těl stejně jako duší, sadistický tyran, jemuž jsme se podrobovali. Byli jsme uzavřeni v existenci, ke které nás donutil, za mlčení ostatních, za lhostejnosti celé jedné vesnice departementu Seine-et-Marne, opuštění všemi: zvolenými zástupci, učiteli, sousedy, policií, právníky, doktory, sociálními pracovníky, ochránci rodiny... Předpokládaná ochrana od společnosti byla pro druhé, ne pro nás. Přes všechny naše pokusy uniknout ze světa, který pro nás vybudoval, neudělal nikdy nikdo nic pro to, aby to zvíře zastavil.

Šťěstí, že je mrtev!

Přesto jsem toho dne roku 1999 neprožívala pocit úlevy ani zadostiučinění. Naopak, byla jsem zoufalá. Ztratila jsem

jediné pouto, které mě drželo při životě, i když to bylo snášení teroru a podřizování se zákonu surovce, který mě znásilňoval a mučil skoro třicet let.

Ne, toho dne mi bylo opravdu zle, cítila jsem se prázdná, neuvěřitelně prázdná, jako by mě měla pohltit bezedná jáma, kam se musím vrhnout a ztratit se v ní.

Vyplakala jsem všechny slzy, co ve mně byly, a pak byly mé oči suché a prázdné, stejně jako moje hlava, v níž bloudily myšlenky v lehkém oparu. Toužila jsem už jen po tom povědomém zapomnění, které mi zaplavilo mozek pokaždé, když mě starý donutil vdechovat éter až do zmalátnělosti, která mě odnesla daleko od toho, co mi dělal.

Ale teď jsem toho měla dost. Chtěla jsem, aby to všechno skončilo.

Přistoupila jsem k vybetonované jámě, kam jednoho dne nacpou další rakve, pěkně srovnané, tak jak si nás ve svém životě srovnal kolem sebe.

Funeráři zvedli bednu na lanech, ale protože byla moc těžká, převrhla se a prudce dopadla zpátky na zem. Ta rána se rozlehla po celém hřbitově. Všem zatrnulo, zatímco chlapi potichu nadávali. Pak se do toho dali znovu, náraz spustili bednu na dno a byl to ještě hrozivější zvuk, jako úder palicí do gongu, jehož vibrace mi pronikly až do kostí.

Pak už šlo všechno rychle. Květiny se naházely do jámy a já se obrátila, abych vyhledala očima Marianne.

Mazlila se s Rudym, který se jí v náruči rozplakal.

Ještě jsem to nevěděla, ale právě mi začínal život.

2

Jmenuji se Lydia Gouardo. Je mi čtyřicet pět let a umím sotva číst a ještě hůř psát.

Tato kniha je můj příběh. S námahou jsem ho naprosto upřímně vypověděla svému spisovateli. Někdy mu také říkám *můj písáříček* – i když je starší než já – protože mám dojem, že mě má rád a že se mě snaží pochopit.

Nemůže si představit, co jsem zažila. Ostatně i já sama mám někdy pocit, že se to všechno stalo někomu jinému.

Ale mluvení mi dělalo dobře.

Tolik let mi nebylo dopřáno mluvit, aniž bych tušila, že je to pro život stejně důležité jako dýchání.

Nezatajila jsem mu nic o obludnostech, které jsem zažila, přestože je nerada popisuju dopodrobna a vidím mu na očích, jak těžce to snáší.

Ostatně, až když jsem viděla zděšení ve tvářích lidí, jsem si uvědomila, že to, co jsem prožila, nebylo normální. Předtím jsem reagovala jako zvířátko: když mi bylo moc zle, snažila jsem se schovat k lidem. Ale nechtěli mě, proto jsem se pokoušela zlikvidovat se.

Nikdy se mi to nepovedlo, starý by mě nikdy nenechal uniknout. A tak jsem jen čekala, až to pomine.